

RAZGOVORI

—

**STRATEGIJA
PRIBLIŽAVANJA
KUSTOSKIH
PRAKSI**

—
IVANA MEŠTROV I
MIHAELA RICHTER
—

IVANA
 BAGO I
 ANTONIA
 MAJAČA
 -
 BLOK
 -
 BRANKO
 FRANCESCHI
 -
 IVA
 RADMILA
 JANKOVIĆ
 -
 KONTEJNER
 -
 LEONIDA
 KOVAČ
 -
 SANDRA
 KRIŽIĆ
 ROBAN
 -
 ZVONKO
 MAKOVIĆ
 -
 ANTUN
 MARAČIĆ
 -
 TIHOMIR
 MILOVAC
 -
 ANA
 PERAICA
 -
 DAVORKA
 PERIĆ
 -
 SABINA
 SALAMON
 -
 BRANKA
 STIPANČIĆ
 -
 KLAUDIO
 ŠTEFANČIĆ
 -
 MARINA
 VICULIN
 -
 JANKA
 VUKMIR
 -
 WHW
 -

Predstavljeni niz razgovora polazi od pretpostavke da, iako su uloga i djelovanje kustosa suvremene umjetnosti u internacionalnom kontekstu u brojnim publikacijama,¹ edukacijskim programima i seminarima propitivani i dekonstruirani iz različitih perspektiva, u hrvatskom kontekstu, bez obzira na mnoge afirmirane kustoske prakse, nedostaje upravo takav autoreferencijalni diskurs.

Kustosko djelovanje razvija se danas na sjecištu različitih kreativnih, administrativnih i teorijskih praksi, pa je takav „hibridni” tip djelovanja gotovo nemoguće jednoznačno definirati. Isto tako, svaki lokalni kontekst donosi i specifična preispitivanja, pa i predmete bavljenja.

Potreba za otvorenim i jasnim dijalogom bila je vidljiva i iz jedne od završnih prezentacija polaznica programa Kustoske platforme.²

U suradnji s njima nastao je i ovaj razgovorni ciklus koji podržava prijenos i razmjenu znanja o suvremenim umjetničkim i kustoskim praksama. Kolektivni model rada isprofilirao je izbor sugovornika i fiksni dijapazon pitanja³, koja su bila upućena određenom broju kustosa, teoretičara, kustoskih kolektiva i umjetnika različitih generacija,

aktivnih u posljednjih deset godina. Od njih osamnaest dobile smo odgovore kojima artikuliraju razumijevanje vlastitog djelovanja i prakse. Upotreba istih pitanja, koja su bila nadopunjavana sugestivnim potpitanjima svake od osoba koje su vodile razgovor, služila je kao metoda za simuliranje komparativnih odgovora. No, tako nije potaknuto empiričko pronalaženje definicija i srednjih kustoskih vrijednosti, nego sagledavanje puteva i varijacija djelovanja u kulturi na razmeđu teorije i prakse. Važno je također naglasiti da nas nije zanimalo jednoznačno odrediti kako kurirati, nego kako singularni iskustveni i misaoni procesi čine mnogoznačnost onoga što kustoska profesija jest unutar umjetničkog sustava te koliko su vidljivi i efikasni unutar društvenog polja. Dodatna motivacija za ovaj ciklus razgovora zasigurno je bila pozicionirati domaće kustose unutar aktualnih međunarodnih kretanja. Iako bi se moglo reći da je ovaj pristup imao za cilj svojevrsno mapiranje kustoskih praksi, odmičemo se od historizacije, tj. pisanja „nikad ispisane” povijesti kustoskih i izlagačkih praksi na ovim prostorima samim fragmentarnim izborom i heterogenošću pristupa. Ovdje se prvenstveno

radi o strategijama približavanja singularnih praksi i sprječavanja zaborava, koje je potrebno (p)održavati aktivnim dijalogom i prezentacijom. Naime, otvorena diskurzivna forma razgovora najbolje odgovara našem shvaćanju raznolikosti, zahtjevnosti i odgovornosti koje kustoska profesija predstavlja.

Zahvaljujemo svima koji su se odazvali na naš poziv, kao i polaznicama pilot-projekta Kustoske platforme na sudjelovanju u ovom razgovornom procesu približavanja.

¹*Art and Design Magazine: On Curating – the Contemporary Art Museum and Beyond*, 52 (1997.), Academy Editions, London; Barnaby Drabble, Dorothee Richter (ur.), *Curating Degree Zero, An International Curating Symposium*, Verlag für Moderne Kunst, Nurnberg, 1999.; Susan Hiller, Sarah Martin (ur.), *The Producers: Contemporary Curators in Conversations*, 1–5, Baltic and University of Newcastle, Newcastle, 2000.–2002.; Carin Kuoni, *Words of Wisdom: A Curator's Vade Mecum*, Independent Curators International (ICI), New York, 2001.; Christoph Tannert, Ute Tischler, Kunstlerhaus Bethanien (ur.), *MIB-Men in Black: Handbook of Curatorial Practice*, Revolver, Frankfurt am Main, 2004.; Liam Gillick, Maria Lind (ur.), *Curating with Light Luggage*, Revolver, Frankfurt am Main, 2005.; Steven Rand i Heather Kouris (ur.), *Cautionary Tales: Critical Curating*, Apexart, New York, 2007.; Dorothee Richter, Barnaby Drabble, Marianne Eigenheer ICE (ur.), *Curating Critique*, Revolver, Frankfurt am Main, 2007.; Paul O'Neill (ur.), *Curating Subjects, Occasional Table*, Open Editions,

London, 2007.; Florence Derieux, Ecole du Magasin (ur.), *Harald Szeemann, Individual Methodologies*, JRP|Ringier, Zurich, 2007.; Hans Ulrich Obrist, *A Brief History of Curating*, JRP|Ringier, Les Presses du réel, Zürich–Dijon, 2008.

²Tijekom 2008./2009. godine u suradnji s Kulturom promjene Studentskog centra u Zagrebu pokrenut je pilot-program *Kustoska platforma* s namjerom pružanja dodatne teorijske i praktične edukacije iz područja suvremene nacionalne i međunarodne likovne umjetnosti studentima/cama završnih godina umjetničkih i humanističkih usmjerenja. Pilot-program *Kustoska platforma* bio je prvenstveno posvećen usvajanju i razmjeni znanja iz suvremenih umjetničkih praksi i teorija kao osnove za daljnje razumijevanje kustoskih praksi. Cilj mu je bio usmjeravati zainteresirane na primjenu stečenih teorijskih znanja u praksu, preispitivati postojeće izlagačke „formate” i kustoske „modele” te potencirati umrežavanje i interdisciplinarnu suradnju. Zbog toga je i sam naglasak višemjesečnog edukacijskog poligona bio na samostalnom i grupnom istraživačkom radu. Jednako tako, radilo se na aktivnom povezivanju i uključivanju polaznica u strujanja lokalne i međunarodne kulturne scene gostovanjem lokalno, regionalno i međunarodno aktivnih kustosa i teoretičara, od kojih nekolicina djeluje i unutar edukacijskih platformi. Konceptijsku i predavačku podršku programu dali su kustosi i povjesničari umjetnosti Ivana Bago, Antonia Majača i Klaudio Štefančić. Osmislile su ga i koordinirale Ivana Meštrov i Mihaela Richter. Program je aktivno slijedilo 15 polaznica (www.platformakustos.blogspot.com).

³ U sastavljanju pitanja poseban doprinos dale su Irena Gessner, Ana Kutleša, Marijana Rimanić i Vanja Žanko.